

ТМ	Г. XXXVI	Бр. 1	Стр. 405-406	Ниш	јануар - март	2012.
----	----------	-------	--------------	-----	---------------	-------

Приказ дела
Примљено: 6. 12. 2011.

Милица Божић Маројевић

КАКО МИ СЕ ДОГОДИО ТОТАЛНИ МУЗЕЈ*

После 35 година од како је написана, књига професора др Томислава Шоле *Према тоталном музеју*, управо је угледала светло дана, захваљујући заједничком издавачком подухвату Центра за музеологију и херитологију (ЦМиХ)¹ и крушевачког Народног музеја. Реч је о досад непубликованој докторској дисертацији, обрађеној давне 1985. године на Филозофском факултету Универзитета у Љубљани.

Томислав Шола, нашем аудиторијуму познат као аутор сада већ култног *Маркетинга у музејима или О врлини и како је обзнанити*, студирао је архитектуру, историју уметности, новинарство и енглески језик у Загребу, те музеологију у Загребу и Паризу. Струковну каријеру започео је као кустос у *Галерији примитивне уметности*, делу данашњег *Музеја савремене уметности у Загребу*. Од 1981. до 1988. био је директор *Музејског документационог центра*, где је био и главни и одговорни уредник часописа *Informatica Museologica*, као и зборника *Музеологија*. Написао је књигу *Essays on Museums and their theory - towards the cybernetic museum* (Finnish Museums Association, Helsinki, 1997) за коју је 1998. добио награду "*J. J. Strossmayer*" *HAZU*. Радови професора Шоле преведени су на 11 језика. Одржао је око 300 сати предавања у бројним земљама, а данас још редовно предаје на *Универзитету уметности у Београду*, као и у *Семинару за музеологију и херитологију Филозофског факултета у Београду*. Аутор је неколико пројеката обнове или изградње музеја, а међу лаицима најпознатији је као аутор и организатор годишње манифестације "*The Best in Heritage*" која се сваке године одржава у Дубровнику.

У тако плодној каријери, некако је пропустио да публикује сопствени докторат, а ту „грешку“ исправиле су његове београдске колеге, објавив-

---

b.milica.b@gmail.com

* Томислав Шола, *Према тоталном музеју*, Центар за музеологију и херитологију Филозофског факултета у Београду, Београд, 2011.

¹ Семинар за Музеологију и херитологију Филозофског факултета у Београду основао је 2010. године Центар за музеологију и херитологију, препознајући да је дотадашње смештање ових истраживања у оквире традиционалних хуманистичких и социјалних дисциплина било неефикасно. Задатак Центра је изучавање метода унапређења едуковања за баштињење, али и едуковање баштиника. Такође, Центар се посебно бави истраживањима која доприносе стварању стандардног система документовања баштине и њене експлоатације.

ши *Према тоталном музеју* као прву књигу у едицији *Мнемозофија*. Рукопис је објављен уз најмања могућа лексичка и синтаксичка прилагођавања, као и она која се тичу стандарда за научни апарат. Текст су, такође, додати и актуелни избор ауторове библиографије, биографија и индекс појмова и имена. Књига је подељена у пет целина, у којима се поступно дефинише проблем музеја на прелазу векова, полазећи од премисе да музеји на крају XX века не могу да говоре језиком XIX. Прво поглавље, под називом *Пост-индустријско доба и музеји*, бави се информатичком, технолошком и комуникацијском револуцијом и питањем како све те убрзане промене утичу на музеје и остваривање њихових мисија и визија. У другом - *За савремени музеј*, професор разматра природу музеја као медија, однос музеја, идентитета и моћи, прошлости и садашњости, али и видове комуникације које би традиционално окоштале институције могле да успоставе са публиком. *Аудио-визуелна комуникација* у музејима наслов је трећег одељка, у којем се расправља о комуникацијама уопште, са акцентом на методама којима може да се осавремени посланство музеја. Уместо закључка, Шола нам нуди пето поглавље - *Према будућности музеја*. У њему својевремени „бум музеја у целом свету“, препознаје заправо као кризу тих установа. У даљој анализи наведеног парадокса, аутор предлаже интердисциплинарност. Наиме, решење за недостатке традиционалне теорије музеализације налази у прожимању са кибернетиком - главни проблем, на прелазу векова, он види у *начину* размене порука. Нови музеј – тотални – објединиће стара знања и нове методологије комуникације, створивши особену херитолошку теорију.

И данас, у новом веку, закључак Томислава Шоле да су „музеји, као гласноговорници традиције упрегнути ... иако би у име историјског искуства и свог послања требало да буду ефикасан механизам за побољшање квалитета живота“ веома је актуелан, а тотални музеј и даље не постоји. Ставови које заступа у тексту ни после толико година нису застарели, будући да, нажалост, у музејској пракси није дошло до промена које су понудиле савремене технологије. Шта више, рекло би се да се тај процес трансформације, који је аутор готово пророчки наговестио, наставља, пошто се напредком технологије пред музеалце стављају и другачији задаци.

Издавачи су то, свакако, добро уочили. Зато ова публикација представља значајан допринос, пре свега, историографији музеологије и као таква биће незаобилазно штиво у библиотеци свих иоле озбиљних херитолога. На њима, опет, остаје да понуде решења која су професору Шоли пре 35 година измакла – а то је како се конкретно изборити са проблемима које су музејима силом прилика наметнуле нове цивилизацијске тековине, као и каква би то требало да буде „нова музеологија“ која би била у стању да суштински промени праксу, те да је прилагоди новој рецепцији музеја као институције.